

Didactische ondersteuning; OA 4.61

Toets bij hele deelkwalificatie

Toetsvorm: schriftelijke toets/casus met open vragen
Tijdsduur: 1,5 uur
Te behalen punten: maximaal 100

Ciska loopt stage in groep 4 van basisschool de Hobbit. Ze heeft het er enorm naar haar zin maar ze moet er wel keihard aan trekken. 's Avonds zit ze te blokken op de kerndoelen en alle vakken die je op een school aantreft. Als ze op school is en ze mag even uit de klas weg, dan bestudeert ze de leermiddelen en kijkt hoe die passen bij de vakken en bij de methodes. Want als ze dat goed doorheeft, mag ze van Bert, de groepsleerkracht, zelf met de kinderen leermiddelen gaan gebruiken. Dus Ciska blokt wel! Wat beoogt zo'n methode nou precies? Elke keer als ze een uurtje met de leermiddelen geoefend heeft, bergt ze alles netjes op. Ze wil deze periode zoveel mogelijk leren. Bijvoorbeeld haar handschrift, daar moet ze flink aan schaven, voor het lijkt op de keurige letters die Bert op het bord schrijft. En dan wil ze zich verdiepen in spelling. Ook kijkt ze vol bewondering hoe Bert rekensommetjes uitlegt, of liever hoe hij de kinderen laat ontdekken hoe het kan. De kinderen zijn zo actief bezig! Tijdens voorlezen ook, ze praten gezellig mee en geven commentaar. Ze leren eigenlijk spelenderwijs, wat dat betreft vindt Ciska dat de kloof tussen kleuters en de grote school hier goed gedicht is. Op een dag is Bert ziek. Ze wil best op de kinderen passen maar stiekem begint ze een spelletje uit te leggen. Dat is een mooie oefening. Ze doet voor hoe het moet en samen komen ze er wel uit. Als de kinderen bezig zijn, helpt ze hier en daar als het even niet lukt. Het spel past binnen het project Herfst waar Bert mee bezig is. Ze hoopt dat hij het goed vindt dat ze zomaar verder is gegaan. De volgende dag is Bert er gelukkig weer en terwijl hij samen met Ciska werk zit na te kijken, vertelt ze hem over haar waagstukje. Hij lacht. 'Nou, als je al zoveel durft, wil je me dan helpen morgen, als ik het nagekeken werk uitdeel? Ik geef altijd even commentaar, dat vinden de kinderen fijn.' Ciska straalt. Ze mag al meer doen dan ze dacht. Als ze klaar is met corrigeren kruipt ze nog even achter de computer om een spelletje te oefenen dat ze morgen gaat doen. Ook gaat ze morgen observeren terwijl Bert instructie geeft. Ze gaat letten op verschillende instructievormen, en hoe hij variatie aanbrengt in de oefenstof. Ze probeert het te merken als een kind het niet snapt of gedemotiveerd raakt. Zo is de dag van morgen alweer goed vol gepland. Tevreden gaat ze om vijf uur naar huis.

Vragen

Ciska loopt stage in groep 4 van basisschool de Hobbit. Ze heeft het er enorm naar haar zin maar ze moet er wel keihard aan trekken. 's Avonds zit ze te blokken op de kerndoelen...

1 A

Noem de wettelijk vereiste vak- en vormingsgebieden voor de groepen 1 tot en met 4.
(Maximaal 6 punten)

en alle vakken die je op een school aantreft.

1 B

De vakgebieden in groep 1 en 2 lijken veel op die van groep 3 en 4. Toch zijn er verschillen. Geef drie verschillen.
(Maximaal 3 punten)

Als ze op school is en ze mag even uit de klas weg, dan bestudeert ze de leermiddelen en kijkt hoe die passen bij de vakken en bij de methodes.

1 C

Wat is het voordeel van leermiddelen die bij de methode horen? Wat zijn de nadelen?
(Maximaal 4 punten)

Want als ze dat goed doorheeft, mag ze van Bert, de groepsleerkracht, zelf met de kinderen leermiddelen gaan gebruiken. Dus Ciska blokt wel!

1 D

Geef drie soorten leermiddelen aan voor kleuters en geef vier vakgebieden voor groep 3 en 4 aan waar veel leermiddelen gebruikt worden.
(Maximaal 4 punten)

Wat beoogt zo'n methode nou precies?

1 E

Geef een definitie van een vakmethode. Een vakmethode analyseert de leerstof. Geef een voorbeeld van een deelaspect voor het vak schrijven.

(Maximaal 4 punten)

Elke keer als ze een uurtje met de leermiddelen geoefend heeft, bergt ze alles netjes op.

1 F

Goede opbergssystemen hebben een praktisch belang, een didactisch belang en een pedagogisch belang. Licht dat toe.

(Maximaal 3 punten)

2 Deze leerstof wordt hier niet getoetst.

Ze wil deze periode zoveel mogelijk leren. Bijvoorbeeld haar handschrift, daar moet ze flink aan schaven, voor het lijkt op de keurige letters die Bert op het bord schrijft.

3 A

Geef vier aandachtspunten voor het schrijfonderwijs en geef per aandachtspunt een toelichting van maximaal twee regels.

(Maximaal 4 punten)

En dan wil ze zich verdiepen in spelling.

3 B

Wat is auditieve analyse en geef er een voorbeeld van. Wat is klankpositie en geef er een voorbeeld van. Wat is de klank-tekenkoppeling en geef er een voorbeeld van.

(Maximaal 6 punten)

Ook kijkt ze vol bewondering hoe Bert rekensommetjes uitlegt, of liever hoe hij de kinderen laat ontdekken hoe het kan.

3 C

De wiskundige ontwikkeling is een natuurlijk proces, in vrijwel elke menselijke activiteit zitten wiskundige aspecten. Welke wiskundige aspecten zie je in de volgende kleuteractiviteit?

Josje speelt in de poppenhoek en sorteert de kleertjes. Wat moet er in de was?

(Maximaal 3 punten)

De kinderen zijn zo actief bezig!

3 D

Als onderwijsassistent moet je zelf over een aantal vaardigheden beschikken om de kinderen te kunnen activeren. Geef vier vaardigheden. Ook de kinderen hebben bepaalde vaardigheden nodig om actief met de leerstof bezig te zijn. Geef er vier.

(maximaal 4 punten)

Tijdens voorlezen ook, ze praten gezellig mee en geven commentaar.

3 E

Vind jij veel voorlezen belangrijk? Waarom?

Geef vier aandachtspunten voor interactief voorlezen.

(Maximaal 6 punten)

Ze leren eigenlijk spelenderwijs, wat dat betreft vindt Ciska dat de kloof tussen kleuters en de grote school hier goed gedicht is.

3 F

De grondgedachte achter het concept Basisontwikkeling is een doorlopende ontwikkeling mogelijk te maken.

Daartoe wordt de leerstof op een bepaalde manier geordend. Geef de drie niveau's aan volgens welke de leerstof geordend wordt. Geef bij elk niveau een concreet voorbeeld.

(Maximaal 4 punten)

Op een dag is de Bert ziek. Ze wil best op de kinderen passen maar stiekem begint ze een spelletje uit te leggen. Dat is een mooie oefening. .

4 A

Geef vier didactische werkvormen voor de instructiefase van een activiteit.
(Maximaal 4 punten)

Ze doet voor hoe het moet en samen komen ze er wel uit.

4 B

Geef twee manieren om te demonstreren en geef aan in welke situatie je de ene manier gebruikt en wanneer de andere.
(Maximaal 4 punten)

Als de kinderen bezig zijn, helpt ze hier en daar als het even niet lukt.

4 C

Zelf ontdekken is in het hedendaagse onderwijs een belangrijk begrip. Toch kan je soms gewoon iets willen voordoen als het kind er niet uitkomt. Waarom zou je dat doen?
(Maximaal 4 punten)

Het spel past binnen het project Herfst waar Bert mee bezig is. Ze hoopt dat hij het goed vindt dat ze zomaar verder is gegaan.

4 D

Waarom past werken in projecten goed bij kinderen?
(Maximaal 4 punten)

De volgende dag is Bert er weer en terwijl hij samen met Ciska werk zit na te kijken, vertelt ze hem over haar waagstukje.

4 E

Noem twee aspecten van werk corrigeren en geef de betekenis van beide aspecten.
(Maximaal 4 punten)

Hij lacht. 'Nou, als je al zoveel durft, wil je me dan helpen morgen, als ik het nagekeken werk uitdeel? Ik geef altijd even commentaar, dat vinden de kinderen fijn.' Ciska straalt. Ze mag al meer doen dan ze dacht.

4 F Geef drie regels voor net werk en geef aan waarom je eist dat kinderen netjes werken?
(maximaal 4 punten)

Als ze klaar is met corrigeren kruipt ze nog even achter de computer...

5 A

Van dit hoofdstuk wordt de eigen computervaardigheid niet getoetst.

Geef twee kritische vragen aan die je jezelf moet stellen bij gebruik van computeroefenprogramma's als leermiddel.
(Maximaal 4 punten)

... om een spelletje te oefenen dat ze morgen gaat doen.

5 B

Geef een toepassingsmogelijkheid voor de computer op gebied van taal en een op gebied van rekenen.
(Maximaal 4 punten)

Ook gaat ze morgen observeren terwijl Bert instructie geeft. Ze gaat letten op verschillende instructievormen...

6 A

Hieronder lees je een korte schets van een les. Noteer welke instructievormen er in zitten.

'We gaan een boom maken' zegt juffie. Na een vertelling over een groot bos, (instructievorm.....)

laat ze alle onderdelen van de boom zien. (instructievorm .....

'Waar zou dit voor zijn?', vraagt ze en houdt een wc-rol omhoog. (instructievorm .....

De kinderen denken na en geven hun gedachten weer. (instructievorm .....

Als dat gebeurd is, vertelt juffie waar je mee moet beginnen. (instructievorm .....

Ze laat een van de kinderen herhalen wat ze verteld heeft terwijl zij het tegelijkertijd voordoet.

(instructievorm .....

Iedereen snapt het. 'Zo, aan de slag, kinders', besluit ze.

(Maximaal 6 punten)

...en hoe hij variatie aanbrengt in de oefenstof.

6 B

Kinderen kunnen leerstof inslijpen door er op verschillende manieren mee bezig te zijn. Geef drie manieren om te oefenen en geef van elk een voorbeeld.

(Maximaal 6 punten)

Ze probeert het te merken als een kind het niet snapt...

6 C

Wat kun je doen als een kind de leerstof niet snapt en als je het aan de instructietafel ondersteuning geeft? Geef twee mogelijkheden.

(Maximaal 4 punten)

... of gedemotiveerd raakt.

6 D

Wat is het fundamentele aspect bij motiveren? Noem vier motiverende technieken.

(Maximaal 5 punten)

Zo is de dag van morgen alweer goed vol geplandl. Tevreden gaat ze om vijf uur naar huis.

Antwoordmodel

1 A

- Taal
- (Voorbereidend) rekenen en wiskunde
- (Voorbereidend) lezen
- Oriëntatie op mens en wereld
- Lichamelijke opvoeding
- Kunstzinnige oriëntatie

(Maximaal 6 punten, per gebied 1 punt, per gemist gebied 1 punt minder)

1 B

- de vakgebieden komen in groep 1 en 2 door elkaar of zelfs gelijktijdig aan bod. In groep 3 en 4 komen ze apart aan bod.
- de vakgebieden zijn bij de kleuters in voorbereidende zin aanwezig. In groep 3 en 4 komen ze inhoudelijk aan bod.
- de vakgebieden worden bij de kleuters aangeboden in een thematische context. In groep 3 en 4 staan ze op zichzelf.

(Maximaal 3 punten, per verschil 1 punt, bij onvolledig antwoord 1/2 punt minder)

1 C

Voordelen: gebruik is eenvoudig, sluit naadloos aan bij de behandelde leerstof.

Nadelen: de hoge kosten, ze zijn alleen bruikbaar voor het zeer specifieke leerdoel.

(Maximaal 4 punten, bij onvolledig antwoord 1 punt minder)

1 D

Bij de kleuters: leermiddelen door uitgevers gemaakt, passend bij vakmethode ontwikkelingsmaterialen, vaak gericht op functieontwikkeling op zich betekenisloze materialen, door de groepsleerkracht met een bepaald doel ingezet

Groep 3 en 4: schrijven
spelling
lezen
rekenen

(Maximaal 4 punten, voor een onvolledig (deel-)antwoord 1/2 punt minder)

1 E

Een vakmethode is de meer (A) gedetailleerde, (B) praktische uitwerking van de (C) vak- en vormingsgebieden, door uitgeverijen ontwikkeld en aan scholen aangeboden.

Deelaspect voor schrijven: oog-handcoördinatie.

(Maximaal 4 punten, per letter 1 punt, voor het deelaspect 1 punt. Andere antwoorden voor het deelaspect zijn mogelijk, ter beoordeling van de docent)

1 F

Praktisch belang: je wilt direct raak grijpen.

Didactisch belang: het bevordert zelfstandig werken als de kinderen weten waar ze de spullen kunnen vinden.

Pedagogisch belang: ordelijk klaarstaande spulletjes stimuleren ordelijk gedrag.

(Maximaal 3 punten)

2

Niet

3 A

- lineatuur: in groep 3 meer steunlijnen dan in groep 4, $\times$ hebben meer afstand van elkaar.
- richtingpijltes: geven de schrijfrichting aan en de plaats waar je de letter begint te schrijven.
- lussen: de hoogte van de lussen is moeilijk. In groep 3 komt de lus tot de steunlijn, in groep 4 tot ongeveer tweederde van de steunlijn.
- kruisende lijnen: de kruising heeft een vaste plek, die per methode kan verschillen: op de basislijn of tussen de twee centrale lijnen.

(Maximaal 4 punten, bij onvolledige toelichting 1/2 punt minder)

3 B

Auditieve analyse is het verdelen van een woord in klanken. P-o-p.

Klankpositie is het onthouden van de volgorde van de klanken. De -o- van p-o-p zit in het midden.

Klank-tekenkoppeling is het uit het geheugen opdiepen van het juiste teken bij die klank. De plof-klank aan het begin van p-o-p is de letter P.

(Maximaal 6 punten. per correcte omschrijving 1 punt, per correct voorbeeld 1 punt)

3 C

Tellen, rubriceren, hoeveelheden, ordenen, criteria vaststellen en toepassen enz.

(Drie aspecten vereist, maximaal 3 punten, andere antwoorden zijn mogelijk, ter beoordeling van de docent)

3 D

De onderwijsassistent:

- actief luisteren
- samenvatten
- open vragen stellen
- je eigen denkpatroon loslaten
- het probleem boeiend houden

De kinderen:

- vertellen wat je aanpak is
- luisteren
- op andere kinderen focussen
- samenwerken
- zelfstandig werken
- verantwoordelijkheid nemen

(Vier aspecten vereist, voor zowel onderwijsassistent als kinderen, maximaal 4 punten)

3 E

Meningsvraag. Voorlezen stimuleert dat kinderen bijvoorbeeld:

- een verhaalopbouw ontdekken
- gericht raken op boeken
- ervaren dat taal ook schriftelijk neergelegd kan worden
- hun woordenschat uitbreiden
- hun gevoelsleven ontwikkelen
- hun fantasie ontwikkelen
- luistervaardig worden
- enz.

Aandachtspunten voor interactief voorlezen:

- boek laten zien
- ruimte geven voor commentaar
- de plaatjes erbij betrekken
- napraten over het verhaal
- aansluiten bij de natuurlijke betrokkenheid

(Maximaal 6 punten. Meningsvraag ter beoordeling van de docent, maximaal 2 punten. Aandachtspunten interactief voorlezen: vier vereist, 1 punt per aandachtspunt)

3 F

- De onveranderlijke basis in het kind zelf, bijvoorbeeld emotioneel vrij zijn
- Ontwikkelingsdoelen op lagere termijn, bijvoorbeeld (de algemene vaardigheid) actief en initiatiefrijk zijn
- Ontwikkelingsdoelen op kortere termijn, bijvoorbeeld motorische vaardigheden

(Maximaal 4 punten, voor elk niveau 1 punt, voor de drie voorbeelden samen 1 punt)

4 A

- demonstreren
- stappenplan voorleggen
- theoretisch verhaal houden
- interactieve methode

(Maximaal 4 punten)

4 B

- Zonder inbreng van de kinderen, (je doet het helemaal zelf voor, vertelt erbij wat je doet en waarom. De kinderen kunnen je precies nadoen). Dit doe je als de veiligheid het vereist, bijvoorbeeld op het klimrek klimmen.
- Met inbreng van de kinderen, (je stelt vragen, laat de deelhandelingen door de kinderen aangeven en demonstreert het dan. Hier is ruimte voor ontdekken). Dit doe je bijvoorbeeld bij telactiviteiten.

(Maximaal 4 punten, het tussenhaakjes geplaatste is niet verplicht en volstaat als alternatieve beschrijving van een manier. Per correcte beschrijving 1 punt, per correct toepassing 1 punt)

4 C

Voordoelen is niet altijd verkeerd. Kinderen helpen elkaar immers ook door het voor te doen. Imiteren is ook een manier van leren. Bovendien kan voordoelen een vastgelopen motivatie weer vlottrekken.

(Maximaal 4 punten, andere antwoorden op basis van persoonlijke mening kunnen ook juist zijn. ter beoordeling van de docent)

4 D

Projecten vormen een betekenisvol geheel (1/2 punt).

Elke levensechte situatie bergt vrijwel alle leergebieden in zich (1/2).

De indeling in vakgebieden is een kunstmatige (1/2) want het leven bestaat niet uit taal en rekenen maar taal en rekenen doen zich aan je voor, vanuit de werkelijkheid (1/2).

Samenvattend: projecten bieden de mogelijkheid te leren vanuit de werkelijkheid (2).

(Maximaal 4 punten)

4 E

Productgericht: je ziet hoeveel het kind goed kan.

Procesgericht: je ziet de gedachtegang waarlangs het kind tot dit antwoord is gekomen. (Dit biedt je informatie voor verder handelen)

(Maximaal 4 punten, per genoemd aspect 1 punt, per correcte betekenis 1 punt, het tussen haakjes geplaatste is niet verplicht, en kan volstaan als alternatieve beschrijving van de betekenis)

4 F

Regels:

- Fouten tussen haakjes
- Strepen met liniaal
- Netjes schrijven.

Eis:

- Omdat zich anders een slecht persoonlijk handschrift ontwikkelt
- Vanuit respect. De volwassene doet zijn best goed onderwijs te geven, het kind kan daaraan meewerken door netjes en leesbaar te schrijven zodat de volwassene geen onnodig werk heeft.

(maximaal 4 punten, 2 punten voor correcte regels, 2 punten voor correcte eis)

5 A

- is het oefenprogramma gebaseerd op de didactische behoefte
- geeft het oefenprogramma's effectieve feedback
- is de instructie op het probleem toegespitst
- is dit oefenprogramma's geschikt voor dit leerproces

(Maximaal 4 punten, per correcte reden 2 punten)

5 B

Taal: bijvoorbeeld

- trainen van spellingsregels
- trainen klank-tekenkoppeling

Rekenen bijvoorbeeld:

- automatiseren tot 20
- hoofdrekenen
- automatiseren van tafels

(Maximaal 4 punten, per correcte toepassing 2 punten, andere antwoorden zijn mogelijk, ter beoordeling van de docent)

6 A

'We gaan een boom maken' zegt juffie. Na een vertelling over een groot bos, (instructievorm **vertellen**)
laat ze alle onderdelen van de boom zien. (instructievorm **demonstreren**)
'Waar zou dit voor zijn?', vraagt ze en houdt een wc-rol omhoog. (instructievorm **interactie**)
De kinderen denken na en geven hun gedachten weer. (instructievorm **interactie**)
Als dat gebeurd is, vertelt juffie waar je mee moet beginnen. (instructievorm **doceren**)
Ze laat een van de kinderen herhalen wat ze verteld heeft terwijl zij het tegelijkertijd voordeet.
(instructievorm **interactie en demonstreren tegelijk**)
(Maximaal 6 punten, per gemist antwoord 1 punt minder)

6 B

Manieren van inslijpen

Schriftelijk:

Lichaamsbeweging:

Mondeling:

Samenwerken:

Spelletjes:

Voorbeelden

uitkomsten op kladblaadje schrijven

ondersteunende bewegingen bij het aanleren van een letter,
klappen bij woorden verdelen

al pratend een som oplossen

elkaar helpen het probleem op te lossen

ter ondersteuning bij inslijping van alle soorten

geautomatiseerde kennis: tafels, letterkennis,

topografie enz.

(Drie manieren vereist, maximaal 6 punten, per correcte manier 1 punt, per correct voorbeeld 1 punt. Andere voorbeelden zijn mogelijk, ter beoordeling van de docent)

6 C

Nogmaals uitlegen

Gericht vragen stellen

Een stapje terug doen in niveau

(Twee mogelijkheden vereist, maximaal 4 punten)

6 D

Fundamentele aspect: wederkerigheid.

Motiverende technieken:

- vergelijkbaar probleem zoeken
- andere notatie gebruiken
- wijzen op wat er wel gelukt is
- scoren wat er goed is
- neutraal zijn bij foute antwoorden, bevestigend bij goede antwoorden

(Vier technieken vereist, maximaal 5 punten, 1 punt voor fundamenteel aspect, 1 punt per techniek)